

*Zuidelijke Land- en
Tuinbouworganisatie*

ALTERNATIEF VOOR ONTPOLDERING

**CONCLUSIES RAPPORT NIJPELS WETENSCHAPPELIJK
WEERLEGD EN AFGeweZEN**

18 NOVEMBER 2008

Zuidelijke Land- en
Tuinbouworganisatie

citaat Ida Gerhardt:

*Vernuftige pijlers, ontrouw en verraad
dragen de brug. Gij die behaaglijk gaat
op haar plankier, buig nimmer naar het water:
gij mocht de spiegeling zien van uw gelaat!*

Uit Kwatrijnen in Opdracht.

Het drijfzand van de Commissie Nijpels

Reactie van Stichting de Levende Delta en ZLTO op het rapport “Wennen aan de Westerschelde” van de Commissie Nijpels uitgebracht op 21 oktober 2008.

Conclusie Commissie Nijpels

De commissie Nijpels komt in haar bevindingen tot een duidelijke conclusie: Ontpolder de Hertogin Hedwige polder maar, want er komt nog veel meer. En onteigening is hier een goed instrument.

Reactie

De basis waarop deze conclusie is gebaseerd vinden we uitermate zwak. De diepgang waarmee de Commissie Nijpels naar alternatieven heeft gekeken vinden we volstrekt onvoldoende.

Waarom een zwakke basis

1. De uitspraken van de Vlaamse minister president Peeters ten tijde van de behandeling in de 1e kamer zijn en blijven een mooi uitgangspunt voor nadere besprekingen over alternatieven en de daarmee benodigde aanpassingen in verdrag en betaling. De keuze van de Commissie Nijpels (conclusie 6 blz. 11) is hier wel erg de weg van de minste weerstand.
2. 600 ha is niet een eerste stap zoals de Commissie beweert (conclusie 3).

De Westerschelde is Natura 2000 gebied, daarin is afgesproken dat de systematiek als volgt is:

- Eerst worden doelen benoemd (voor de Westerschelde is daarvoor 600 ha extra slik en jong schor bedacht)
- Vervolgens wordt een beheersplan opgesteld en wordt aan het eind van de
- 1e beheersperiode gezien of er aanpassingen gedaan moeten worden.

Een voorschot op een ruimer gebied is dus op zijn minst voorbarig. De Commissie refereert onterecht aan de Lange Termijn Visie Westerschelde (LTV). In de Lange Termijn Visie is een streefbeeld opgenomen zonder rekening te houden met de systematiek van Natura 2000. Vervolgens is ook de Ontwikkelingsschets op basis van dit

streefbeeld uitgewerkt. In het rapport “Voorstel voor natuurontwikkelingmaatregelen ten behoeve van de Ontwikkelingschets 2010 voor het Schelderestuarium (NOP)” van 2003 wordt de natuur van het moment van schrijven vergeleken met de natuur begin 1900. Om die natuur terug te krijgen zou 3000 ha extra ruimte nodig zijn. Het NOP gaat de LTV onderbouwen zonder rekening te houden met het feit dat de natuur in de jaren 60-70 veel armer was dan nu. Dit dankzij verbeterde waterkwaliteit, ruimte is dus niet allesbepalend.

De LTV van 2001 is geen resultante van maatschappelijk debat en mist juridische status.¹ De natuurparagraaf is slechts een streefbeeld. Zorg voor de natuur is nu gewaarborgd door de Natura 2000 systematiek zoals hierboven omschreven. Op blz. 22 wordt gesuggereerd dat de OS 2010 geschreven is als 1e fase van de LTV 2030. Dat is niet zo. Er was een wens tot verdieping van Antwerpen. In de LTV is afgesproken dat toegankelijkheid altijd bekeken zal worden in samenhang met veiligheid en natuurlijkheid. De verdieping kan niet lang op zich laten wachten dus hebben partijen een OS 2010 geschreven met veiligheid en natuur hoofdstuk. Een nieuwe OS zal dus pas geschreven worden bij nieuwe verdiepings- of veiligheidsopgave.

- 3 Onteigening is, anders dan de commissie beweert, niet per definitie de beste positie voor pachters.
- 4 Het is opvallend dat een commissie die alternatieven moet onderzoeken voor ontpoldering met alternatieven komt die alle ontpolderingsvormen zijn.
- 5 De Commissie uit zorgen over de verhoudingen in de Zeeuwse samenleving en beveelt onteigening aan. Juist door de goede verhoudingen in het relatief kleine Zeeland is in geen enkele provincie de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) zo ver gerealiseerd en zelfs aangepast. Dit alles juist op basis van vrijwilligheid die tegelijk basis van vertrouwen is. Op blz. 32 meldt de Commissie dat de provincie akkoord is met ontpolderen. Blijkbaar is de Commissie vergeten enkele statenbesluiten vergeten te lezen. De Provinciale Staten hebben zich in meerderheid altijd uitgesproken tegen gedwongen ontpoldering.

Afwijzing Bodemverlaging Verdrongen Land van Saeftinghe is illustratief voor falend rapport

De Commissie wijst dit voorstel af om enkele redenen. De voornaamste elementen van de afwijzing zijn:

1. Het verlagen van de bodem van het Verdrongen land van Saeftinghe betekent geen toename van de ruimte van het estuarium;
2. Op termijn zal het schor ophogen en zal opnieuw moeten worden ingegrepen.
3. Procedure risico's door noodzakelijke vergunningen o.a. Natuurbeschermingswet 1998, beheer rijkswaterstaatswerken, Flora en Fauna wet.
4. Er is voor dit voorstel naar verwachting minder draagvlak bij natuurorganisaties.

¹ In de aanbiedingsbrief van Staatssecretaris Verkeer en Waterstaat de Vries d.d. 5 februari 2001 aan het College van Gedeputeerde Staten van Zeeland staat: “De Langetermijnvisie is, zoals het voorwoord zegt, het resultaat van ambtelijke samenwerking over de grens, zonder mandaat vooraf. Het beoogt dan ook niet de regeringen te binden, maar een basisdocument te zijn voor politieke besluitvorming in Vlaanderen en in Nederland. Tijdens het totstandkomingsproces van de visie is slechts indirect voeling gehouden met de regio.”

Naar onze overtuiging zijn deze motieven onjuist en, in democratische zin, onevenwichtig en onaanvaardbaar. Zie hier:

1. Het verlagen van het Verdrongen Land van Saeftinghe is bedoeld om de vorming van jong schor en de natuurlijke cyclus van ophoging en afkalving weer op gang te brengen. Immers door de beschutte ligging en door de aanplant/aanwezigheid van Engels slijkgras is het huidige schor aangeslibd en omhoog gekropen, tot meer dan drie meter boven de vloedlijn. Mede hierdoor is het Verdrongen Land niet alleen van karakter veranderd maar vermindert de natuurwaarde. Zelfs volgens de beheerder van het natuurgebied, het Zeeuws Landschap, heeft de waarde van dit natuurgebied aan betekenis ingeboet. Daarnaast speelt het gebied nu geen wezenlijke rol op het gebied van komberging (veiligheid) en heeft het bovendien een negatieve invloed op de toegankelijkheid van het estuarium.
2. De Commissie Nijpels wijst een ingreep als een bodemverlaging af omdat het geen oppervlakte toevoegt aan het estuarium. Dat argument is onjuist, in die zin dat eerder het omgekeerde aan de orde is. Door een verdere ophoging (een proces wat nu niet te stoppen is en dag in dag uit, jaar in jaar uit zal voortgaan) zal het Verdrongen Land zich steeds nadrukkelijker uit het estuarium oprichten en zich er dus van verwijderen. Het verlagen van de bodem zal de oppervlakte en dus de komberging van het estuarium wel degelijk verruimen ten opzichte van de actuele situatie (het Verdrongen Land heeft een oppervlakte van ongeveer 3500 hectare). Bovendien heeft vergroting van de komberging een negatieve keerzijde, namelijk vergroting van het getij-volume en daardoor extra erosie in Westerschelde zeewaarts van de ontpoldering of bodemverlaging, waardoor op de langere termijn de getij-doordringing en de getij-amplitude weer toenemen, en de veiligheidswinst weer teniet wordt gedaan. Deze negatieve keerzijde is sterker bij een diepe komberging, dus ontpoldering, en geringer of afwezig bij een ondiepe komberging, zoals bodemverlaging Saeftinghe. Deze nieuwe recent gepubliceerde inzichten zijn door de Commissie Nijpels niet in de beschouwing betrokken. Samengevat, het argument van estuariumverruiming pleit TEGEN ontpoldering en VOOR bodemverlaging van Saeftinghe. (zie bijlage 1 Memo drs. Ies de Vries, Deltares).
3. De Commissie Nijpels beweert dat na een bodemverlaging van het Verdrongen Land over een periode van twintig jaar de situatie in de huidige situatie zal zijn terug gekeerd en dus opnieuw een bodemverlaging noodzakelijk is. Deze bewering geldt evenzeer voor het ontpolderen van de Hedwige- en Prosperpolder. (Zie bijlage 1 memo drs. Ies de Vries, Deltares)
Met de bodemverlaging van het Verdrongen Land beogen wij de vorming van jong schor. De natuurlijke cyclus van het jong schor betekent dat na een beperkte ophoging het jonge schor zich bij stormen en hoog water op een natuurlijke wijze afkalft en zich hervormd. Juist omdat de provincie Zeeland de Zeeuwse Delta heeft aangeboden als proeftuin voor Deltatechnologie zou dit alternatief mede in dit verband een belangrijk experiment zijn. Opgemerkt moet worden dat de wetenschappers in de Commissie Nijpels hier hun rol nadrukkelijk niet hebben gespeeld; de Commissie heeft bij de beoordeling van dit alternatief derhalve gefaald.
4. De geraamde kosten voor een afgraving van het land van Saeftinghe zoals door de Levende Delta voorgesteld worden voor een groot deel gecompenseerd door de opbrengst van het af te graven zand. Derhalve is de bodemverlaging van Saeftinghe aanzienlijk goedkoper, ook voor de Belgische partner in dit dossier, dan het ontpolderen van de Hertogin Hedwige en Prosperpolder. De conclusies van de Commissie Nijpels op dit punt zijn dan ook feitelijk onjuist.

5. De argumentatie dat eventuele juridische procedures tegen dit alternatief op basis van de Natuurbeschermingswet 1998, (etc.) zouden kunnen worden aangespannen duidt op het niet gebruik willen maken van wettelijke mogelijkheden. Prof. Mr. J.M. Verschuuren heeft in november 2007 in “juridisch advies betreffende locatie natuurherstel SBZ Westerschelde” aangegeven dat noch de NB wet of de Natura 2000 systematiek een beletsel vormen. In dit verband is het goed op te merken dat ook de Europese Commissie (zie antwoorden van EU Commissaris Dimas op vragen van dr. Dorette Corbey 2 april 2007) ruimte biedt voor andere, goed onderbouwde oplossingen. Bovendien valt het ons tegen dat een spoor van angst of een zucht van onzekerheid over mogelijke juridische procedures (die hoe dan ook zullen volgen) de Commissie doet besluiten om de bodemverlaging van Saeftinghe om deze redenen af te wijzen.
6. De Commissie Nijpels heeft met haar dwingend advies alle bestuurlijke en politieke oplossingen van de hand gewezen. Het advies is een keuze voor machtsmiddelen en niet gericht op de door de samenleving en politiek gewenste alternatieven en compromissen. De door Commissie Nijpels voorgestelde adviezen zullen bij uitvoering zorgen voor toenemende spanningen in de samenleving, voor langdurig verstoorde verhoudingen en derhalve voor grote nadelige gevolgen, zowel voor de natuur, voor de landbouw en voor vitale economische processen op en aan de (Wester) Schelde.

Samenvattend

De Stichting de Levende Delta en Zuidelijke Land- en Tuinbouworganisatie komen tot de conclusie dat voor ontpoldering de Hertogin Hedwige polder ecologisch gezien de slechts denkbare plek is in de Westerschelde. Dat een experiment (bodemverlaging van 300 ha) ten behoeve van cyclische schorverjonging in het Land van Saeftinghe een volwaardig alternatief is voor de hersteldoelstellingen in het kader van Natura 2000. De Stichting de Levende Delta en Zuidelijke Land- en Tuinbouworganisatie bevelen bij de minister van LNV aan om het advies van de Commissie Nijpels niet op te volgen en in het kader van het natuurherstel Westerschelde te kiezen voor cyclische schorverjonging in het Land van Saeftinghe waarbij de wetenschappelijke onderbouwing voor deze keuze (Deltares, bijlage 1) leidend is.

Bijlage 1 Deltares Natuurherstel Westerschelde drs. Ies de Vries d.d. 6 november 2008